

AVIZ
**referitor la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea
Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției**

Analizând proiectul de **Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției**, transmis de Secretariatul General al Guvernului cu adresa nr.57 din 8.03.2011,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil proiectul de lege, cu următoarele observații și propuneri:

1. Proiectul de lege are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției, republicată, urmărind, printre altele, redefinirea noțiunilor de adopție internă și adopție internațională, asigurarea concordanței cu prevederile în materie ale Legii nr.287/2009 privind Codul civil, evitarea eludării unor proceduri prealabile adopției și a unor practici ce ridică suspiciuni cu privire la filiația copilului față de tată, precum și stabilirea unor noi condiții și măsuri referitoare la adopția internațională, în conformitate cu instrumentele internaționale ratificate sau semnate de România.

2. Referitor la caracterul prezentului proiect, semnalăm că acesta nu cuprinde norme de natura legii organice, deși Legea nr.273/2004 a fost adoptată în regim de lege organică.

Având în vedere Decizia Curții Constituționale nr.548/2008, precum și Decizia nr.786/2009, apreciem că, prin conținutul său normativ, proiectul se înscrie în categoria legilor ordinare, iar în

aplicarea prevederilor art.75 alin.(1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Una dintre intervențiile cuprinse în prezentul proiect se referă la înlocuirea termenului „domiciliu” prin expresia „reședință obișnuită”, argumentându-se, în Expunerea de motive, că schimbarea este determinată de necesitatea utilizării terminologiei care se regăsește în Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga, la 29 mai 1993 și ratificată de România prin Legea nr.84/1994.

Deși în actul internațional amintit, în varianta în limba română, se folosește această expresie, iar în variantele în alte limbi, întâlnim expresii cu sens similar, terminologia a fost aleasă astfel încât să reflecte aceeași noțiune în dreptul național al fiecărui stat parte la Convenție. Astfel, prin *reședința obișnuită*, în orice stat parte la convenție, se înțelege locul unde persoana fizică are **locuința în mod obișnuit, în mod normal, nu ocazional** și potrivit declarației oficiale pe care o face la autoritățile competente, iar în dreptul român, după cum vom arăta, în cele ce urmează, are drept corespondent termenul „domiciliu”.

Potrivit prevederilor art.13 din Decretul nr.31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, „**Domiciliul** unei persoane fizice este acolo unde ea își are locuința **statornică sau principală**”.

De asemenea, potrivit art.26 alin.(1) din Ordonanța de urgență Guvernului nr.97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, aprobată cu modificări și completări prin Legea 290/2005, cu modificările și completările ulterioare, ***domiciliul persoanei fizice este la adresa la care aceasta declară că are locuința principală.***

Referitor la *reședință*, art.29 din Ordonanța de urgență Guvernului nr.97/2005 prevede că aceasta este adresa la care persoana fizică declară că **are locuința secundară**, alta decât cea de domiciliu.

În același sens sunt și dispozițiile Legii nr.287/2009 privind Codul civil (Noul Cod civil), *domiciliul fiind locul unde persoana fizică are principala sa așezare* (art.87), iar *reședința locul unde persoana are locuința secundară* (art.88).

În concluzie, domiciliul, față de reședință, se caracterizează prin unicitate și statornicie și are sensul de locuință obișnuită a unei persoane.

În altă ordine de idei, precizăm că identificarea persoanei fizice, potrivit legislației în vigoare în România, se realizează în funcție de nume, stare civilă și domiciliu sau reședință, atribute pe care Noul Cod civil le prevede la art.59.

A introduce *reședința obișnuită* ca un nou atribut de identificare pentru persoana fizică, cetățean român, este de natură să genereze confuzii între *domiciliu* și *reședință*, așa cum au fost consacrate normativ, confuzii care vor face dificil de stabilit competența diferitelor autorități administrative și, mai ales a instanței judecătorești, în materia adopției.

Totodată, din proiect reiese că reședința obișnuită ar putea fi și reședința *de facto*, acea adresă pe care persoana fizică o folosește mai mult, într-o anumită perioadă de timp, fără ca aceasta să aibă un caracter oficial - de adresă statornică - și să fie recunoscută chiar de către persoană, prin declarația pe care o face la serviciile de evidență a populației, în timp ce în actul de identitate, ca domiciliu – locuință principală – este menționată o altă adresă.

4. La **pct.1**, întrucât litera nu constituie element structural al actului de bază, pentru respectarea normelor de tehnică legislativă, partea dispozitivă trebuie reformulată astfel:

„1. La articolul 3, literele c)-e), k) și p) se modifică și vor avea următorul cuprins:”.

Pentru motivele expuse la pct.3 supra, la **art.I, pct.1 referitor la textul propus pentru art.3 lit.c)**, unde se definește *adopția internă*, precum și în toate situațiile din cuprinsul proiectului care vizează doar aspecte și etape ale adopției interne, fiind incidente norme interne, este necesară folosirea în locul expresiei „reședință obișnuită” a termenului „**domiciliu**”, deoarece acesta este termenul consacrat legislativ. Astfel, **pentru cetățenii români sau străini cu domiciliul stabilit în România**, referirea se va face la **domiciliu**, și nu la reședința obișnuită.

În cazul adopției internaționale, având în vedere varietatea terminologică din legislațiile străine, pentru referirea la așezarea sau locuința principală a unei persoane fizice pe teritoriul altui stat decât România, expresia „reședință obișnuită” ar putea fi folosită în cuprinsul proiectului, însă, pentru evitarea interpretărilor eronate, este necesară **inserarea în cadrul art.3** al Legii nr.273/2004 a **unei definiții din care să rezulte cu claritate caracterul principal și**

statornic al adresei alese pentru individualizarea persoanei respective.

În acest context, precizăm că în **textul propus pentru art.3 lit.d)**, sunt folosite atât expresia „reședință obișnuită”, cât și termenul „reședință”, fiind, prin urmare, posibilă confundarea noțiunilor pe care le exprimă. Din aceste rațiuni, precum și pentru corelare cu art.2 din Convenția de la Haga, propunem înlocuirea sintagmei „în statul de reședință al adoptatorilor” prin sintagma „în statul de **origine** al adoptatorilor”.

5. Referitor la textul propus pentru art.3¹, cuprins la pct.2 din proiect, semnalăm că, deși din redactarea părții introductive ar reieși că urmează a fi definită „reședința obișnuită în România”, în continuare, la lit.a)-c) sunt vizate situații, nu locuri sau așezări pe baza cărora o persoană ar putea fi identificată.

Pe de altă parte, așa cum am precizat anterior în aviz, din redactarea textului art.3¹, reiese că reședința *de facto* a unei persoane este asimilată cu *reședința sa obișnuită*, ceea ce conduce la un alt sens al expresiei decât cel de domiciliu.

În altă ordine de idei, analizând cele trei situații prevăzute la art.3¹, rezultă că **cetățeanul român care a avut permanent domiciliul în România** (lit.a), dar în ultimul an anterior atestării, a avut reședința și în alt stat – fiindu-i permise doar absențele ce nu depășesc 3 luni, precum și absențele determinate de șederea în alt stat, în scop diplomatic - **este cel mai defavorizat**, o asemenea condiție de continuitate sau de păstrare faptică, nefiind impusă cetățenilor străini cu drept de ședere/rezidență permanentă pe teritoriul României (lit.b) și nici cetățenilor români care își restabilesc domiciliul în România cu 12 luni înainte de a depune cererea de atestare (lit.c).

Având în vedere că în forma actuală textul este vădit discriminatoriu pentru cetățenii români cu domiciliul în România, stabilit pe baza declarației făcute la serviciul de evidență a populației și probat cu documentul de identitate, dar care absentează un anumit timp din țară, precum și pentru că redactarea este de natură a crea confuzii, propunem reanalizarea și reformularea **art.3¹**.

6. La pct.4 referitor la textul art.5 alin.(4), întrucât, de regulă, copilul are doi părinți firești și uneori ambii pot avea o vârstă mai mică de 14 ani, este necesară ca reformularea astfel:

„(4) Nu poate fi adoptat copilul ai cărui părinți firești nu au împlinit 14 ani.”

7. La partea dispozitivă a **pct.8**, din rațiuni de tehnică legislativă, expresia „trei noi alineate, alin.(4), (5) și (6)” se va reda sub forma „trei noi alineate, **alin.(4)-(6)**”.

În cadrul textului **art.8 alin.(5)**, pentru realizarea acordului gramatical, este necesară înlocuirea expresiei „a cărui copil” prin expresia „**al** cărui copil”.

Dispoziția propusă la **alin.(6)** este de natură să descurajeze adoptarea copilului recunoscut de soț, iar pe de altă parte măsura nu este în interesul superior al copilului.

Filiația după tată, se stabilește potrivit art.56 din Codului familiei și prin recunoaștere voluntară, care constituie un act juridic irevocabil, o declarație făcută la serviciul de stare civilă, odată cu înregistrarea nașterii sau ulterior acestei date, prin care paternitatea unui copil din afara căsătoriei este asumată (art.57 din Codul familiei). În măsura în care recunoașterea nu corespunde realității, sunt posibile două variante: declarația a fost făcută cu bună-credință, având convingerea că este tatăl copilului sau declarația este făcută cu rea-credință și, atunci, devin incidente prevederile art.292 din Codul penal referitoare la falsul în declarații.

Contestarea recunoașterii copilului din afara căsătoriei se face pe cale judecătorească de către orice persoană interesată, potrivit art.58 din Codul familiei, iar textul se regăsește și la art.420 din Noul Cod civil.

Admițând ipoteza că, din dorința de a eluda procedura uneori anevoiasă a adopției, o persoană recunoaște un copil al cărui tată nu este, trebuie precizat că asemenea cazuri sunt excepții, altfel, instituția recunoașterii copilului din afara căsătoriei - care constată și se probează printr-un act autentic - ar deveni extrem de fragilă.

În măsura în care autoritățile implicate în procedura adopției au suspiciuni cu privire la paternitatea unui copil, au posibilitatea legală de a contesta recunoașterea, dar în condițiile art.58 din Codul familiei, având și sarcina probei, inclusiv sarcina de a suporta costurile testelor medicale solicitate în acest scop.

Din aceste motive, propunem reanalizarea alin.(6) al art.8, precum și alin.(1¹) al art.43 cuprins la pct.34, care vizează aspecte similare.

8. La pct.10 referitor la textul art.10 alin.(1), pentru o corectă exprimare, propunem inserarea prepoziției compuse „precum și” înaintea substantivului „condițiile”.

La **alin.(2)**, exprimarea este eliptică, fiind necesară adăugarea expresiei „**prevăzut la art.19 alin.(4)**” după termenul „atestatului”.

9. La **pct.17**, pentru respectarea normelor de tehnică legislativă, propunem reformularea părții dispozitive astfel:

„17. La Capitolul III „Procedura adopției interne”, titlul Secțiunii 1 „Atestarea adoptatorului sau a familiei adoptatoare” se modifică și va avea următorul cuprins:”.

10. La **pct.18 referitor la textul art.19 alin.(1)**, pentru o redactare adecvată stilului normativ, propunem înlocuirea prepoziției compuse „cât și” prin „precum și”.

La **alin.(2)**, propunem revederea textului, deoarece formularea „elementele psihologice, sociale și medicale” ale membrilor familiei nu este potrivită, o persoană necaracterizându-se prin „elemente”.

La **alin.(8) lit.c)**, se impune reanalizarea textului, dat fiind că *implicarea directă* a unei persoane/familii în identificarea unui copil potențial adoptabil, **atât timp cât nu are caracter infracțional sau ilegal**, nu poate conduce la retragerea atestatului care probează abilitățile părintești și îndeplinirea garanțiilor morale și a condițiilor materiale necesare pentru a adopta.

În măsura în care manifestările persoanelor care doresc să adopte au caracter ilegal sau reflectă o conduită mai puțin morală, acest fapt trebuie probat și abia apoi sancționat cu retragerea atestatului. Altfel, manifestările firești și legale determinate de dorința reducerii perioadei de identificare a unui copil sunt prin ele însele apte de a grăbi schimbarea situației defavorizate a unui copil, atât timp cât interesul superior al copilului primează.

Un argument în plus pentru revederea textului îl constituie **adoptarea de către de o rudă**, în acest caz fiind **imposibil** ca persoana care dorește să adopte copilul să **nu se implice direct** în identificarea sa.

11. La **pct.19 referitor la textul art.19³**, pentru a conferi caracter complet normei, propunem ca **alin.(1)** să debuteze prin sintagma „Contestația prevăzută la art.19² alin.(3) se depune și ...”.

Totodată, pentru uniformitate în redactare, la **alin.(2)**, termenul „contestațiile” se va înlocui prin termenul „**Contestația**”.

12. La partea dispozitivă a **pct.21**, cratima dintre cele două noi articole va fi înlocuită prin conjuncția „și”.

La **textul art.22¹ alin.(1)**, sugerăm eliminarea expresiei „cu acesta” din sintagma „până la gradul IV cu acesta”, ca fiind de prisos.

Totodată, pentru evitarea confuziilor, propunem revederea și explicarea expresiei „managerul de caz”.

13. Referitor la **pct.22**, observăm că, prin intervențiile legislative asupra art.23, inițiatorii au dorit atât modificarea cât și completarea acestuia prin introducerea alin.(2¹). În realitate, intervenția legislativă vizează numai modificarea articolului, iar alineatul propus pentru completare poate fi inclus în art.23 și numerotat ca alin.(3), având în vedere și faptul că actul de bază a fost republicat și renumerotat, fără a mai fi supus ulterior unor evenimente legislative.

Ca urmare, numerotarea alineatelor se va face în ordine crescătoare firească, în sensul că, actualul alin.(2¹) va fi renumerotat ca alin.(3), actualul alin.(3) va deveni alin.(4), întregul articol urmând a cuprinde 8 alineate.

14. La **pct.23 referitor la textul art.26 alin.(2)**, pentru o exprimare adecvată stilului normativ, propunem înlocuirea expresiei „la aceștia” din cadrul tezei I, prin expresia „**în familia biologică**”.

15. Referitor la **pct.24** care introduce Secțiunea 2¹ intitulată *Potrivirea dintre copil și persoana/familia adoptatoare* este necesară revederea sa în întregime, deoarece terminologia utilizată nu răspunde exigențelor semantice ale limbii române.

În primul rând, **titlul** secțiunii trebuie modificat astfel încât să exprime conținutul normativ pe care îl subsumează. Din acest motiv, precum și pentru utilizarea unui limbaj juridic adecvat contextului, propunem următorul titlu: „**Stabilirea compatibilității dintre copil și persoana sau familia adoptatoare**”.

La **art.29¹**, pentru a conferi logică exprimării, precum și pentru corelare cu titlul propus supra, propunem reformularea textului, după cum urmează:

„Art.29¹ – (1) Stabilirea compatibilității dintre copil și persoana sau familia adoptatoare constituie o etapă premergătoare încredințării în vederea adopției, prin intermediul căreia se urmărește identificarea și selectarea celei mai potrivite persoane sau familii atestate ca fiind apte să adopte care să corespundă nevoilor identificate ale copilului.

(2) Compatibilitatea se stabilește din punct de vedere teoretic și practic.”

La **art.29² alin.(1)**, propunem ca alin.(1) să debuteze, astfel:

„(1) Stabilirea compatibilității din punct de vedere teoretic se inițiază ...”.

Totodată, pentru o mai bună exprimare, recomandăm înlocuirea expresiei „prin identificarea” prin expresia „și constă în identificarea”, precum și înlocuirea expresiei „răspund nevoilor” prin expresia „corespund nevoilor”.

La **alin.(2)**, propunem înlocuirea termenului „potrivire” prin expresia „de stabilire a compatibilității”.

Observația este valabilă, în mod corespunzător, pentru toate situațiile similare din cuprinsul proiectului, inclusiv pentru textele propuse pentru art.19 alin.(7) și art.23 alin.(7).

16. La pct.28 referitor la art.34 alin.(1) lit.c) și d), având în vedere că, în prezent, perioada minimă de plasament la adoptator, familia adoptatoare sau de aflare sub tutelă este de 90 de zile, considerăm că măsura extinderii acesteia la 2 ani pentru a nu mai fi necesară încredințarea în vederea adopției este excesivă, în primul rând, pentru că prelungește inutil situația familială incertă a copilului.

În al doilea rând, la art.33 alin.(2) - nemodificat - din Legea nr.273/2004 se prevede că *încredințarea în vederea adopției se dispune de către instanța judecătorească de la domiciliul copilului pentru o perioadă de 90 de zile*, rolul său fiind de a observa dacă adoptatorul și copilul sunt compatibili.

Astfel, dacă anterior încredințării de către instanță, copilul a fost plasat la adoptator, ca măsură de protecție specială a copilului sau a fost instituită tutela și tutorele dorește să-l adopte, iar perioada de plasament sau tutelă este cel puțin egală cu perioada de 90 de zile de încredințare judecătorească, gradul de compatibilitate dintre adoptator/tutelă și copil poate fi determinat și nu se creează nici discriminări între persoanele amintite anterior și alte persoane care doresc să adopte, dar nu au fost tutori sau nu au avut copilul în plasament anterior deschiderii procedurii adopției.

Prin urmare, se impune revederea textelor de la **art.34 alin.(1) lit.c) și d)** și corelarea acestora cu cel de la art.33 alin.(2).

17. La pct.37 referitor la art.45 alin.(1), având în vedere observația de la pct.4 supra, este necesară înlocuirea sintagmei „cu reședința obișnuită în România” prin expresia adecvată realității juridice române, „cu domiciliul în România”.

Observația este valabilă și pentru **alin.(2)**, precum și pentru orice situație similară din cuprinsul proiectului.

18. La **pct.42**, referitor la introducerea Secțiunii 2¹, reiterăm, în mod corespunzător observațiile formulate la pct.15 din aviz, cu privire stabilirea compatibilității în cazul adopțiilor interne.

19. Având în vedere prevederile art.58 alin.(4), potrivit cărora accesul la informațiile referitoare la părinții firești este permis adoptatului cu capacitate deplină de exercițiu, numai după autorizarea instanței judecătorești, același tratament se impune și pentru cazul adoptatului fără capacitate deplină de exercițiu.

Din aceste considerente, precum și pentru corelare cu textul propus alin.(5) al art.58 care nu face distincție între cele două ipoteze, la **pct.48**, în textul propus pentru **alin.(3) al art.58**, este necesară inserarea după cuvântul „Oficiu”, a expresiei „**cu autorizarea instanței judecătorești**”.

20. La **pct.50**, în textul propus pentru **art.58¹**, pentru corectitudinea redactării, expresia „hotărâre de Guvern” se va înlocui prin expresia „**hotărâre a Guvernului**”.

21. La partea dispozitivă a **pct.64**, deoarece actul de bază conține deja Cap.IX, iar art.72 după care se va introduce noul capitol se regăsește în cuprinsul Cap.VIII, pentru numerotarea corectă a noului capitol, expresia „un capitol nou, Capitolul IX” se va înlocui prin expresia „**un nou capitol, Capitolul VIII¹**”.

La textul propus pentru **art.72⁵ alin.(1)**, pentru o exprimare corectă, este necesară înlocuirea termenului „suport” prin termenul „**sprijin**”.

La **alin.(4)**, pentru respectarea stilului normativ, propunem următoarea redactare:

„(4) Activitățile postadopție pot consta din:

a) informarea și consilierea copiilor și părinților;

b) organizarea de cursuri pentru dezvoltarea abilităților parentale;

c) constituirea de grupuri de sprijin pentru copii și părinți;”.

Întrucât rapoartele întocmite pot propune una sau mai multe activități din cele prevăzute la art.72⁵ alin.(4), este necesar ca acest fapt să se reflecte și în textul **art.72⁶ alin.(1)**, motiv pentru care propunem reformularea tezei I.

22. La **pct.67**, semnalăm că, deși intervenția vizează introducerea a două articole după art.75, în proiect regăsim numai prevederile art.75¹.

Totodată, la textul propus pentru **art.75¹**, pentru respectarea normelor de tehnică legislativă, propunem contopirea alineatelor, textul alin.(1) urmând a deveni alineat unic, prin adăugarea în final a sintagmei „precum și neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a obligațiilor prevăzute la art.36 alin.(1) – (3) și la art.72² alin.(1)”.

23. La **art.V**, pentru o trimitere corectă, sintagma „cu excepția dispozițiilor art.19 alin.(5) de la punctul 19 al Art.I, al art.72⁵, alin.(3) de la punctul 62 al Art.I”, se va reda astfel: „cu excepția prevederilor art.19 alin.(5) și art.72⁵ alin.(3) **din Legea nr.273/2004, republicată**, cu modificările și completările ulterioare”.

24. La **art.VI**, pentru respectarea limbajului normativ, propunem înlocuirea expresiei „privind revizuirea” prin expresia „privind **modificarea**”.

25. La **art.VII**, referitor la Ordinul nr.45/2004, pentru identificarea autorității emitente și o informare completă asupra normei de trimitere, sintagma „Ordinul nr.45/2004.....” se va înlocui prin sintagma „Ordinul **secretarului de stat al Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție nr.45/2004 ...**”.

PREȘEDINTE
dr. Dragoș ILIESC

București
Nr.259/10.03.2011

L. nr. 273/2004

M. Of. nr. 557/23 iun. 2004

Lege privind regimul juridic al adopției

Notă: (v. D.C.C. nr. 369/2008 - M. Of. nr. 238/27 mar. 2008 (art. 35 alin. (2) teza întâi, art. 63 alin. (3) și (4))

1 republicare cu
renumerotare

M. Of. nr. 788/19 nov. 2009

Lege privind regimul juridic al adopției

Lege privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Notă: v. Decizia Î.C.C.J. nr. III/2007 - M. Of. nr. 732/30 oct. 2007 (art. 124 alin. (1));

- 1 promulgată prin D. nr. 481/2004 M. Of. nr. 557/23 iun. 2004
Decret pentru promulgarea Legii privind protecția și promovarea drepturilor copilului

- 2 modificări prin H.G. nr. 1762/2005 M. Of. nr. 1182/28 dec. 2005 *indexează cuantumul alocației lunare de plasament*
Hotărâre privind indexarea cuantumului alocației lunare de plasament

- 3 modificări prin H.G. nr. 3/2007 M. Of. nr. 21/12 ian. 2007 *indexează cuantumul alocației lunare de plasament*
Hotărâre privind indexarea cuantumului alocației lunare de plasament

- 4 modificări prin H.G. nr. 9/2008 M. Of. nr. 20/10 ian. 2008 *indexează cuantumul alocației lunare de plasament*
Hotărâre privind indexarea cuantumului alocației lunare de plasament

- 5 modificări prin H.G. nr. 1663/2008 M. Of. nr. 844/16 dec. 2008 *indexează cuantumul alocației lunare de plasament*
Hotărâre privind indexarea cuantumului alocației lunare de plasament

Hotărâre pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției

H.G. nr. 1436/2004

M. Of. nr. 869/23 sep. 2004

Hotărâre pentru defalcarea pe categorii de cheltuieli a taxei unice și fixe aferente serviciilor efectuate de Oficiul Român pentru Adopții în îndeplinirea procedurii de adopție internațională pe teritoriul României

H.G. nr. 1442/2004

M. Of. nr. 873/24 sep. 2004

Hotărâre privind serviciile și activitățile ce pot fi desfășurate de către organismele private române în cadrul procedurii adopției interne

O. nr. 45/2004

M. Of. nr. 306/7 apr. 2004

Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție

A.N.P.C.A.

Ordin pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind procedura adopției interne